

פרפראות פאר

ותחמול עליו משום שבתיה גלגול של חוה ומשה גלגול של הבל והיה בנה אות יא

מפתח נושאים פרשת שמות תשפ"ג

א, ביאור בקושיית בעל עקידת יצחק
יעקב אבינו לא מת הרי כל הצדיקים הם חיים
במיתתן
ב, ביאור הכתוב הבאים ישרש יעקב יציץ
ופרח ישראל, ויצא חוטר מגזע ישי ומה זרעו
בחיים
ג, ביאור ילכו יונקותיו וריח לו כלבנוויך
שרשיו כלבנון
ד, לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחוורו
מכוון ליעקב אבינו לא מת
ה, מה הוסיף על ענין ראשון שכתב ואלה
שמות
ו, בדרוש לחתנים חלושי הראות מבאר הכלי
יקר למה בית לוי ובת לוי
ז, אמונה במה שאין בו כלום תלוי בשכל
האדם כגון ע"ז
ח, ותתצב אחותו מרחוק בא לומר כי מעשי
ה' רחוקים משכל האם, ע"ד המהרש"א
ט, ראויים שנהיה סכלים ביותר בגאולה
העתידה
י, את היד הגדולה זו היד הגדולה של
בתיבת פרעה
יא, ותחמול עליו משום שבתיה גלגול של
חוה ומשה גלגול של הבל והיה בנה כתבי
האר"י ז"ל
יב, ראתה עמו שכינה איך הכירה בת פרעה
השכינה ביאור מהרש"א אור החיים וע"ד
כתבי האר"י
יג, איך אמרו משה מן התורה מנין והתורה
קראה שמו משה
יד, יש לפרש משה מן התורה מנין שיש לקבל
תורה ממשה
טו, בשמה של צפרה רמז למילה שעשתה
לבנה בגימטריא
טז, כי אין איש לכן בן נח שהרג נהרג ביאור
מוהר"ר חיים ויטאל זצוק"ל
יז, ויטמנהו בחול בדבר של חולין
יח, במה זכו בניו של יתרו לישיב בלשכת
הגזית דעות הנראות חלוקות בירור
במהרש"א וצ"ע

יט, מדוע לא יבער הסנה באיזה זכות ינצלו
ישראל ביאור בדברי המהרש"א
כ, כשראה משה הסנה בוער באש איך אמר
מדוע לא יבער הסנה
כא, יראתו שבחיקו גם לא תצילנו ולכן אמר
הבא נא ידך בחיקך
כב, כתוב צעקתם שמעתי ומשה אומר
העודם חיים איך שומעים צעקה ממת
כג, תבן אין נתן לעבדיך ולבנים אומרים לנו
עשו ביאור בצחות
כד, למה למדו מיתרו דייקא ויאמר משה
ליתרו לך לשלום שהנפטר מן החי יאמר לך
לשלום
כה, מילה בסלע משתוקא בתרין מכוון
לותקח צפורה צר בדרך צחות
כו, תחת הסנה יבוא הנסה רמז לקבלת
התורה ולמתנות שקיבלו בני"י
כז, מספר פה ומספר מילה מכוונים והוא מה
שנאמר בספר יצירה

א, ביאור בקושיית בעל עקידת יצחק יעקב אבינו לא מת הרי כל הצדיקים הם חיים במיתתן

לא נתחוור יפה למה אמר יעקב אבינו לא מת,
ומאי קארי לה, דפשיטא שכל הצדיקים
במיתתן קרויין חיים כדאיתא בגמרא (ברכות
יח, א): כי החיים יודעים שימותו - אלו
צדיקים שבמיתתן נקראו חיים,

יש לבאר, הכוונה שע"י מידתו של יעקב אבינו
שהוא תפארת. בזה יש המשך לדורות
הבאים,

כמבואר לקמן

איתא בסדר רב עמרם גאון, "ברוך אלקינו
שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים ונתן לנו
תורת אמת. וחיי עולם נטע בתוכנו"

מבואר, שע"י תורת אמת יש חיים לעולם,

המשך הדורות, שיעקב אבינו לא מת צריך לתורה ותפילה, ועי"ז מה זרעו בחיים אף הוא בחיים

ג, ביאור ילכו יונקותיו וריח לו

כלבנון

ויך שרשיו כלבנון

כתיב (הושע יד ו) "אהיה כטל לישראל יפרח כשושנה ויך שרשיו כלבנון", כתב הרד"ק ויך שרשיו כלבנון - כמו עצי הלבנון שהם גדולים ושרשיהם רבים כן יהיו נטועים באדמתם ויתנו שרשים חזקים לא יוכלו להנתש ממקומם כמו שאמר ולא ינתשו עוד מעל אדמתם ועל דרך הזה אמר **הבאים ישרש יעקב**

איתא בגמרא (ברכות דף מג עמוד ב) עתידים בחורי ישראל שיתנו ריח טוב כלבנון, שנאמר: ילכו יונקותיו ויהי כזית הודו וריח לו כלבנון. **כתב המהרש"א** שנאמר ילכו יונקותיו וגו'. מלשון יניק וחכים וכן ת"י יסגו בנין ובגן כו' וריחיהון כריח קטורת בוסמיא עכ"ל ופירש"י שם כלבנון הוא בית המקדש וכדאמרין בעלמא שמלבין עונותיהם של ישראל ורש"י פירש הכא ריחו ממש כלבנון עליו ופרחיו ועי"ל שיזכו למעלת הרוחניות בחכמה כמו שכתוב במשיח (ישעיה יא ג) והריחו ביראת ה' וגו' ודו"ק:

ד, לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחווהו מכוון ליעקב אבינו לא מת

בהפטרה פרשת שמות, כתיב (ישעיהו פרק כ"ז ו') "הבאים ישרש יעקב" ובסיום הפטרה, (ישעיה כט פסוק כב) "לכן כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחווהו, כי בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבו יקדישו שמי והקדישו את קדוש יעקב ואת אלקי ישראל יעריצו",

לפי"ז יש לפרש, דבפשוטו פניו יחווהו, שהוא לא יתבייש, כדאיתא, (בבא מציעא נח ע"ב) כל המלבין פני חבריו ברבים כאילו שופך דמים. אמר ליה: שפיר קא אמרת, דחזינא ליה דאזיל סומקא ואתי חוורא. אך יש לומר, פניו יחווהו כשאדם מת נהיה לבן, אך יעקב אבינו כיוון שהוא ראה ילדיו מעשה ידיו בקרבו שהם צדיקים, לפיכך לא יחווהו פניו, כאומרז"ל יעקב אבינו לא מת ולא יחווהו פניו.

כתיב, (מיכה פרק ז פסוק כ) "תתן אמת ליעקב" ובתרגום יהונתן, **תתיהיב קושטיה דיעקב לבנוהי**

מבואר, כי יעקב אבינו שהוא מדת תפארת ועמוד התורה, ועי"ז נאמר, ונתן לנו תורת אמת, וחיי עולם, כלומר, שע"י תורת אמת זוכים לחיים עד העולם, וכמו שתרגם יהונתן, **תתיהיב קושטיה דיעקב לבנוהי, כלומר**, שע"י עסק התורה של המשך הדורות, זה מביא חיים עד העולם, לדורות הראשונים,

ב, ביאור הכתוב הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל, ויצא חוטר מגזע ישי ומה זרעו בחיים

כתיב (ישעיהו פרק כז פסוק ו) "הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל ומלאו פני תבל תנובה"

כתב הרד"ק ופירוש **ישרש יתן שרש** כמו שאמר ויך שרשיו כלבנון כי עתה בגלות הוא כמי שאין לו שרש אבל בימים ההם **ישרש מלמטה ויציץ פרח מלמעלה**:

לפי"ז יש לפרש הבאים ישרש שהוא מלשון השרשה, **יעקב**, כי הוא השריש את התורת אמת, **יש לבאר**, ונתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו, שהוא מלשון נטיעה, דהכי איתא (סנהדרין צ"ט ע"א) הלומד ואינו חוזר כזרע ואיו קוצר, **מבואר**, א"כ כי לימוד התורה הוא זריעה, והוא מדת תורת אמת, ועי"ז אמרו (תענית ה' ע"ב) מה זרעו בחיים אף הוא בחיים, יש לפרש, זרעו מה שהוא זרע, והוא הזריעה וההשרשה של תורת אמת, פירוש, דאם הזריעה מתקיים לדורות הבאים, א"כ גם הוא בחיים עד העולם,

כתיב (ישעיהו פרק יא פסוק א - ג) "ויצא חטר מגזע ישי ונצר משרשיו יפרח" **כתב הרד"ק** ואמר מגזע, משרשיו, לפי שהעץ הנכרת יחליף ויוציא יונקות מגזעו ומשרשיו, ופירוש גזע מה שנשאר מן העץ על הארץ ומצדי הגזע יעלו הנצרים, וכן מן השרשים שהם תחת הארץ יפרחו גם כן,

יש לומר, שכדי שיהיו השרשים שהשריש יעקב המשך להבאים כמ"ש הבאים ישרש, כלומר השרשה הוא להבאים, רמז הכתוב בכאן מגזע ישי, לרמז לתפילות ע"ד אומרם ז"ל (פסחים קי"ג ע"א) כלו תפילות דוד בן ישי, כל אלו תפילות דוד בו ישי, וכדי שיהיה

ו, בדרוש לחתנים חלושי הראות מבאר הכלי יקר למה בית לוי ובת לוי

כתיב (שמות ב' א') "וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי",

קושיית הכלי יקר בספרו **עוללות אפרים**, (חלק ג' עמוד י"א מאמר שפ"ב, בביאור לפרשת שמות) **וקשה**, בכתוב וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי, למה לא אמר וילך **עמרם** ויקח את **יוכבד**,

ביאור בדרשות לחתנים חלושי ראות השכלי

כתב (הכלי יקר) בספרו **עוללות אפרים**, בפתיחה למאמר **שפ"ב, אמר המחבר**, יען וביען כי ראה ראיתי עני עמי הם, **חלושי ראות השכלי אשר קרוב ליום חתונתם ימששו יגששו כעורים באפילה**, לדרוש ברבים על השלחן כמנהג ארצות אלו, ויחפשו באמתחות דברי חכמים כדרבונות, ולא ימצאו איזו דרוש מכוון לאותה פרשה אשר הוא עומד בה,

בכן ראיתי לסקל מסילה זו, ולהיות להם לעינים לפתוח פתח **לבחורי חמד** ולמצוא רמז נכון **מכל פרשה שבתורה** על מהות הזיווג ועל המעלות הנתלים בזיווג זה כשהוא כהוגן על פי התורה, למען אשר יהיה חיבורי זה מספיק לכל דורש ומבקש את ה', וזה החלי בשם ה', **ע"כ לשון בעל כלי יקר** בספר **עוללות אפרים** בהקדמתו למאמר שפ"ב, (ראוי לציין כי גם שקראם חלושי ראות השכלי, קראם בחורי חמד)

זה הרמז שכתב לפרשת שמות

לפיכך אמרה תורה, וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי, ולא אמרה תורה, **וילך עמרם ויקח את יוכבד**,

להורות בא, שעיקר הזיווג הוא כאשר יקח **הדומה את הדומה**, כהא דאיתא (פסחים מ"ט ע"א), תנו רבנן לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת תלמיד חכם וישיא בתו לתלמיד חכם, משל לענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל. ולכן אמר שאיש **מבית לוי** לקח את **בת לוי**, שהוא **הדומה בדומה**, ולא הוזכרו שמותיהם, עכ"ל.

*****

ז, אמונה במה שאין בו כלום תלוי בשכל האדם כגון ע"ז

ה, מה הוסיף על ענין ראשון שכתב ואלה שמות

כתיב (שמות א' א') "**ואלה שמות בני ישראל** הבאים מצרימה", **כבר נתנו דעתם ראשונים ואחרונים**, מה מוסיף על ענין ראשון יש, במה שכתב **ואלה בתוספת וי"ו**,

וכפטיש יפוצץ סלע המתחלק לכמה ניצוצות, האירו בניצוצי אור לבאר את הדבר הקשה,

ראיתי לבאר על דרך המדרש

איתא במדרש (רבה שיר השירים פרשה ד' פסקה כ"ה) בזכות ארבעה דברים נגאלו ישראל ממצרים, שלא שינו את שם, ולא היו קורין לראובן רופוס, ולשמעון לא היו קורין לוליני, וליוסף לסטים, ולבנימן אלכסנדרא, ע"כ,

בכך יש לבאר, כי מה שכתב **ואלה שמות בתוספת וי"ו**, מלמד שמוסיף על ענין ראשון, **לומר לך**, שהוסיפו לקרא להם **באלה השמות** שהיו נקראים בראשונה,

ולא שינו את שם רופוס לוליני לסטים ואלכסנדרא, ובכך **הוסיפו על הענין הראשון** כלומר **בשם הראשון** ולא שינו דבר,

וזהו **ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה**, פירוש, שגם כאשר באו למצרים היו **אלה שמות בני"י**, ולא שינו את שם,

ביאור הן גאלתי אתכם אחרית כראשית

גם יש לפרש, הן גאלתי אתכם, אחרית כראשית, פירוש, שהגאולה היתה משום ששמכם באחרית היה כשמכם בראשית ללא שינוי, וזהו הן גאלתי אתכם אחרית כראשית,

ביאור אשר לא ידע את יוסף

גם יש לפרש, **כתיב** (שמות א' ח') "ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף", **אפשר לומר**, עפ"י הא דאיתא במדרש כי במצרים היו קורין ליוסף לסטים, לפיכך הוא לא ידע את יוסף, הוא לא הכיר את השם יוסף.

*****

כתב הכלי יקר, (פרשת חיי שרה בראשית כ"ד ג')
לא תקח אשה לבני מבנות **הכנעני** אשר אנכי
 יושב בקרב, אמנם יש חששא אחרת, והוא,
 שטבע **האבות** נמשך גם **לבנים**, וזה דווקא
 באותן עבירות הבאים מפאת **החומר**, **כאכילה**
וכילות וקנאה וכל **המדות הרעות** הנתלין
בחומר, נגעים אלו **מתפשטים מהאבות**
לבנים, ותולדותיהן **כיוצא בהם**,

אבל האמונה במה שאין בו כלום, דבר התלוי
בשכלו של אדם, אינו **מתפשט מאבות לבנים**,
 וגם **האמונה** היא תלויה בשכלו של אדם, כי
 הרי הקב"ה נותן בו נשמה ושכל, למה יתפשט
זה מאבות לבנים,

ע"כ היה **מרחיק הכנענים** שהיו שטופי זימה
 וכעלי מדות רעות, וכמה מיני עבירות הנתלים
בחומר האדם, זולת ע"ג, **ולא הרחיק לבן**
ובתואל, שלא היה בהם כי אם **פחיתת הע"ג**
לבד, עכ"ל,

לפי"ז מובן למה אמר **מבית לוי**, לומר לך שיש
 לחפש אחר המדות הטובות הבאים בתולדה,

*****

ח, ותתצב אחותו מרחוק בא לומר כי
מעשי ה' רחוקים משכל האם, ע"ד
המהרש"א

איתא בגמרא (סוטה י"א ע"א), **כתיב** (שמות ב'
 ד'), **"ותתצב אחותו מרחוק לדעה מה יעשה**
לו", א"ר יצחק, **פסוק זה כולו על שם שכינה**
נאמר,

"ותתצב" דכתיב (שמואל א' ג' י') **"ויבא ה'**
ויתצב" וגו',

"אחותו" דכתיב (משלי ז' ד') **"אמור לחכמה**
אחותי את",

מרחוק" דכתיב (ירמיה ל"א ב') **"מרחוק ה'**
נראה לי",

"לדעת" דכתיב (שמואל א' ב' ג') **"כי אל דעות**
ה",

"מה" דכתיב (דברים י" י"ב) **"מה ה' אלקיך**
שואל מעמך",

"יעשה" דכתיב (עמוס ג' ז') **"כי לא יעשה ה'**
אלקים דבר",

"לו" דכתיב (שופטים ו' כ"ד) **"ויקרא לו ה'**
שלום", ע"כ

מרחוק לדעה היינו בדעות רחוקות מדעת האנושי

כתב המהרש"א (סוטה י"א ע"א ד"ה, ותתצב
 אחותו), אמר ר' יצחק, פסוק זה כולו ע"ש
 שכינה כו'. דלפי פשוטו, מה לו להזכיר כל זה
"ותתצב אחותו מרחוק לדעה מה יעשה לו",
 דלא הו"ל להזכיר רק הסבה הנפלאה
 שמצאתו בת פרעה ביאור, ואחותו באה
 ואמרה האלך וקראתני גו', (ולשם מה סיפרה
 התורה שנתיצבה מרחוק לדעה וגו', א"כ הפסוק
 מיותר),

וע"כ דרשו מיניה, להשמיענו, **כי מעשה ה'**
במועצות ודעות רחוקות משכל האנושי, כמו
 שהיה בענין זה, שבהשלכתו ליאור, חשבו
 שנתבטלה נבואת מרים, כדלקמן (סוטה י"ג
 ע"א), כיון שהטילוהו ליאור, עמד אביה
 וטפחה על ראשה, אמר לה, בתי, היכן
 נבואתיך,

אבל היתה סבה עצמית שתמצא אותו בת
 פרעה, ושעל ידי זה נתגדל בעיני כל, וע"ש
 שהשכינה כביכול היא בגלות עם ישראל,
 שע"כ קראה אחותו שהיא בגלות עמהן,

ובתחלת גאולתן, היתה השכינה נצבת שם,
 דהיינו ותתצב אחותו וגו' וקאמר, **מרחוק**
לדעה, דהיינו **בדעות רחוקות מדעת האנושי**,
ע"כ דברי המהרש"א

*****

ט, ראויים שנהיה סכלים ביותר
בגאולה העתידה

בספר דרשות הר"ן, סוף הדרוש האחד עשר,
 כתב הר"ן, **והנה אנו רואים בגאולה זו של**
מצרים שבאותה עת בעצמו שהיתה הגאולה
 ממשמשת ובאה, היו רואים עצמם נגאלים,
 ועם כל זה היו רואים פעלים ומעשים שהם
 סבת גאולתם, ואעפ"כ היו **נלאים לעמוד על**
סבתם עד שגלה ה' ית' ענינם.

כל שכן אנחנו שראוי שנהיה סכלים יותר
בגאולה עתידה. מפני זה כתב הרמב"ם ז"ל.

שלא יוודעו הדברים ההם איך יהיו עד
שיהיו, עכ"ל הר"ן.

י, את היד הגדולה זו היד הגדולה של בתיה בת פרעה

כתיב, (שמות ב' ו') ותרא את התבה בתוך הסוף ותשלח את אמתה ותקחה, **כתב רש"י**, (מסוטה י"ב ע"ב), והם דרשו, את אמתה, את ידה, **שנשתרבבה אמתה** אמות הרבה, ע"כ,

כתיב (שמות י"ד ל"א), וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים ויראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו,

אם ראו את אשר עשה ה' למה האמינו במשה עבדו

לכאורה קשה, כאשר ראו בניי את היד הגדולה אשר עשה ה', היה צריך לומר ויאמינו בה', ולמה הוסיפו להאמין גם במשה עבדו.

ואפשר לומר, שכאשר נולד משה רבינו והושלך ליאור באה בתיה בת פרעה ועשה לה הקב"ה יד גדולה, **שנשתרבבה אמתה**, שעיי"כ יינצל מושיען של ישראל. ובעת קריעת ים סוף, אח"כ כשראו בניי, כי משה רבינו היה שליחו של הקב"ה להושיען, אז הבינו על מה ולמה עשה ה' לבת פרעה את היד הגדולה, כדי שתוכל להציל את מי שעתיד להיות מושיען של ישראל, ודבר זה הביאם להאמין גם בה' וגם במשה עבדו, ע"כ ביארתי ואח"כ מצאתי ביאור זה,

שוב מצאתי ביאור זה בספר קדמון,

שוב מצאתי ביאור זה בספר קדמון הנקרא "לב אריה" מאת מוהר"ר יהודה אריה לייב האשקי זצוק"ל, שנכתב בשנת ה' תל"א, והסכמת גדולי עולם מקדמים פניו בברכה,

וכך כתב, (פרשת בשלח) ובשם גדול אחד שמעתי אומרים, זה שאמר הכתוב "וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים" ר"ל שראו ישראל שיד בתיה גדלה עד מאוד אישתרבבו אישתרבב כדי להציל את מרע"ה מן המים, אם כן כשראו הנס הגדול הזה,

לפיכך האמינו בה' ובמשה עבדו, שהאמינו שה' הוא אלקים, ומשה הוא עבדו נאמן ביתו הוא, והאריך שם בביאור הענין, (מובא גם בספר ילקוט האורים, בשם לב אריה, פרשת בשלח עמוד מ"ט, אוצר החכמה).

יא, ותחמול עליו משום שבתיה גלגול של חוה ומשה גלגול של הבל והיה בנה כתבי האר"י ז"ל

ביאור נורא בכתבי האר"י

כתיב (שמות ב' ו') "ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בכה ותחמל עליו ותאמר מילדי העברים זה"

איתא בזוה"ק (תיקוני זוהר צט, ב) **שמשה היה גלגול של הבל**,

בספר גלגולי נשמות להרמ"ע מפאנו (סימן קמ"ג) ובספר הגלגולים (סוף פרק ס"ז ד"ה בתיה) דבתיה בת פרעה היא גלגול חוה,

איתא בכתבי האר"י ז"ל (ליקוטי תורה שמות, מובא בספר לב אריה בשלח) ולפי שחווה היא יציר כפיו של הקב"ה, לכן נקראה עתה בת י"ה, (פרקי דרבי אליעזר פרק מ"ח אות נ"ב) ונקראה בתו של מקום, בת י"ה, ולכן גם חמלה על בנה שהוא הבל ממש, עכ"ל.

יב, ראתה עמו שכינה איך הכירה בת פרעה השכינה ביאור מהרש"א אור החיים וע"ד כתבי האר"י

איתא בגמרא (סוטה י"ב ע"ב) ותפתח ותראהו את הילד - ותרא מיבעי ליה! א"ר יוסי ברבי חנינא: שראתה שכינה עמו. ע"כ,

כתב האור החיים (שמות ב' ו') ורז"ל דרשו (סוטה יב ב) ותראהו ראתה שכינה עמו, והוא דרך דרש. וצריך לומר שלא הכירה השכינה היא, כי מנין ידעה השכינה מבית אביה ואבי אביה, אלא שראתה עמו אור גדול, עכ"ל האור החיים הק',

כתב המהרש"א ראש השנה דף יא עמוד א ד"ה שנולדו בו) האי לישנא זיו נאמר על החשיבות כמ"ש (סנהדרין ל"א ע"ב) לדזיו ליה כבר בתיה כי קרן עור פניו וגו' תרגום כי סגי זיו יקרא כו', עכ"ל המהרש"א,

תורה מנין, כי שמו הטוב אינו כתוב אלא בארבעה ספרים ואינו נזכר בספר בראשית, והשיב בשגם זה משה והוא פסוק בספר בראשית, עכ"ל בן יהודע,

*****

יד, יש לפרש משה מן התורה מנין שיש לקבל תורה ממשה

יש לפרש, כי השאלה משה מן התורה מנין, הכונה, מכיוון ומשה עלה למרום, ושם, ארבעים יום לחם לא אכל ומים לא שתה, והיה כאחד המלאכים, ואח"כ הביא תורה לבניי, ואם יאמר האומר, כי ממלאך לא ניתן לקבל תורה, כי לא בשמים היא,

אפשר לומר כי זו היא שאלת הגמרא, משה מן התורה מנין, האם ניתן לקבל תורה ממשה, שמא הוא מלאך,

ע"ז אומרת הגמרא, בשגם זה משה, והוא בשר, כלומר הוא בגדר בשר ודם, ואינו בגדר מלאך, ולכן אפשר וצריך לקבל התורה ממשה רבינו.

*****

טו, בשמה של צפרה רמז למילה שעשתה לבנה בגימטריא

כתיב (שמות ד' כ"ה) "ותקח צפרה צר ותכרת את ערלת בנה",

תקח מהשם צפרה את האותיות צר

וכך הוא הרמז, צר, הוא האבן שעל ידו עשתה את המילה,

פ"ה, עולה כמספר מיל"ה בגימטריה 85,

כשתקח את הצר מצפרה נשאר פה שהוא בגימטריה מילה

*****

טז, כי אין איש לכן בן נח שהרג נהרג ביאור מוהר"ר חיים ויטאל זצוק"ל

כתיב (שמות ב' י"ב) "ויפן כה וכה וירא כי אין איש ויך את המצרי ויטמנהו בחול", כתב

עוד י"ל ע"ד כתבי האר"י שהבאנו לעיל. שבתיה נקראת בתו של מקום, שהיא גלגול של חוה, לפי"ז יש לומר שהכירה שראתה שכינה בגלגול חוה,

*****

יג, איך אמרו משה מן התורה מנין והתורה קראה שמו משה

כתיב (שמות ב' י'), "ותקרא שמו משה ותאמר כי מן המים משיתהו",

איתא בגמרא (חולין קל"ט ע"ב), משה מן התורה מנין, בשגם הוא בשר, ברש"י בשגם, בגימטריא כמו משה, ע"כ,

ביאור המהרש"א שמא השם משה הוא שם מצרי

כתב המהרש"א, (חולין קל"ט ע"ב ד"ה משה מן התורה מנין), דלפי הנראה היה לבעל דין לחלוק ולומר ששם זה אינו עיקר מן התורה, כי שם משה, בת פרעה נתנה לו, והוא לשון מצרי כדעת המפרשים,

וע"כ אמר במשה, מנין שהוא שם המיוחד לו לעיקר מן התורה, שנאמר (בראשית ו' ג') "בשגם הוא בשר", שקודם שנקרא כך ע"י בת פרעה קראה התורה אותו בשם זה, על שם שהוא הוציא ומשה (משך) את ישראל מן הים, עד"ה (תהלים י"ח י"ז) ימשני ממים רבים, וע"כ נקרא משה ולא נמשה או משוי והוא מבואר, עכ"ל המהרש"א,

ביאור בן יהודע

בספר בן יהודע (חולין קל"ט ע"ב) כתב וז"ל, משה מן התורה מנין. נ"ל בס"ד הכונה, בתורה כתוב שבשם זה קראתו בתיה אחר שגמלתו אמו והביאתו אצלה, וקראתו משה על שם המקרה שקרה לו, ומנין לנו ראיה מן

התורה שזה השם גזור לו מן השמים, דלכן נעשה שם זה עיקר יותר משאר שמות שיש לו, והשיב, רמוז מקדם קדמתה, בכתוב בשגם, זה משה.

ביאור נוסף מבן יהודע

ועוד כתב, אי נמי נ"ל בס"ד, דהכי קאמר משה, מן ה'תורה, ר"ל מן חמשה חומשי

רש"י וירא כי אין איש, עתיד לצאת ממנו שיתגייר,

אם אין עתיד ליצא צדיק אז אין שם עדים

ושאלתי ממנו וכי כל בני נח עתידים לצאת מהם צדיקים, והלואי ימצא בבני נח אחד מעיר ושנים ממשפחה ואין דבר זה ידוע רק לאל דעות, וא"כ למה הורגים אותו כיון שאין דבר טוב עתיד לצאת ממנו, כי דמו ישפך היא גזירה כוללת לכל,

והשיב כי כיון שגם בן נח ההורג אינו נהרג אלא בעדים וכמו שתרגם המתרגם בטהדיא ואם לאו פטור, א"כ השי"ת שהוא יודע העתידות כשאין עתיד שום צדיק לתת ממנו השי"ת עושה באופן שלא ימצאו שם עדים וכל דבריו נכוחים למבין ואין בהם נפתל ועקש, עכ"ד מדרש שמואל,

*****

יז, ויטמנהו בחול בדבר של חולין

כתיב (שמות ב' י"ב), ויפן כה וכה וירא כי אין איש ויך את המצרי, ויטמנהו בחול,

כתב רש"י (שמות ב' י"ד), הלהרגני אתה אומר, מכאן אנו למדים שהרגו בשם המפורש,

וקשה כיון שהרגו בשם המפורש, למה היה מכהו, כדכתיב ויך את המצרי, ולא כתיב ויהרוג את המצרי,

יש לומר, מכיוון ולא רצה שידעו מצרים שהרגו בשם הקודש, לכן הסתיר, והטמין, את ההריגה בדבר חולין, שהיה מכהו, וזהו ויטמנהו בחול, פירוש בדבר של חולין, ע"י כך שהכהו.

*****

יח, במה זכו בניו של יתרו לישב בלשכת הגזית דעות הנראות חלוקות בירור במהרש"א וצ"ע

כתיב (שמות ב' כ') "ויאמר אל בנתיו ואיו למה זה עזבתן את האיש קראן לו ויאכל לחם".

איתא בגמרא (סנהדרין ק"ד ע"א) בשכר, "קראן לו ויאכל לחם", זכו בניו וישבו בלשכת הגזית, שנאמר (דברי הימים א' ב' נ"ה) "ומשפחות סופרים ישבי יעבץ תרעתים שמעתים שוכתים המה הקינים הבאים מחמת

איתא במשנה (מסכת אבות פרק ג משנה יד), חביב אדם שנברא בצלם, שנאמר (בראשית ט) "שפך דם האדם באדם דמו ישפך כי בצלם אלקים עשה את האדם",

כתב מדרש שמואל על פרקי אבות שחברו אחד מגדולי הקדמונים כמוהר"ר שמואל די אחידא זצ"ל מגורי האר"י, (אבות פרק ג משנה יד) שאלתי את החכם המפואר האלהי הרב רבי חיים וויטאל יצ"ו לבאר לי את דעתו בזה אם בכלל חביב אדם שנברא בצלם נכנסים בני נח אם לאו,

והשיב לי כי בוודאי שאין הרשעים בכלל, ומאי דנקט אדם הוא לפי שהוא שם חשוב משם ישראל,

ומה שמביא ראיה מפסוק כי בצלם ה' עשה את האדם שנראה שמדבר בשבע מצות ב"נ,

השיב לזה כי היה די שיאמר הכתוב שופך דם האדם דמו ישפך, מאי מלת באדם דקאמר, ואף אם המתרגם תירץ זה וגם מפרשים אחרים עם כל זה אמר, כי כוונת הכתוב להודיענו סיבה למה גזר השי"ת על ב"נ שהשופך דמו ישפך, ומאי איכפת ליה אם יהרג בן נח והיה די בתשלומין,

אלא לפי שאולי עתיד לצאת ממנו שום אדם צדיק וכמו שאז"ל בפסוק, "ויפן כה וכה וירא כי אין איש" כלומר, אין שום צדיק עתיד לצאת ממנו, ולזה ויך את המצרי,

ולכן הקפיד הקב"ה על שפיכת דם בן נח זה, לפי שבשפיכת דם ב"נ זה נשפך דם אותו הצדיק אשר הוא מעותד לצאת מאונו כי הוא בכח בתוכו,

וזה הוא שאמר הכתוב, שופך דם האדם באדם כלומר שופך דם אותו האדם הצדיק אשר עתיד לצאת בתוך האדם זה הנהרג וזהו מלת באדם דקאמר קרא באדם הנהרג,

אע"פ שהוא בן נח גמור, אלא לפי שיש בשרשו ועיקרו צד של קדושה העתידה לצאת ממנו ומסיבת צד קדושה זו שבתוכו קראו אדם דאל"כ הרי נאמר אתם קרויים אדם וכו' ולכן דמו ישפך כי בצלם אלקים עשה את האדם והו"ל כהרג האדם הצדיק העתיד לצאת ממנו,

ששתק - נידון ביסורין, **יתרו שברח - זכו מבני בניו שישבו בלשכת הגזית**, שנאמר: ומשפחות סופרים יושבי יעבץ תרעתים שמעתים סוכתים המה הקנים הבאים מחמת אבי בית רכב, וכתוב: ובני קיני חתן משה, ע"כ,

קושיית המהרש"א (סוטה י"א ע"א ד"ה ג' היו באותה עצה) **לכאורה אין למאמר זה מקום כאן** דהכא מפרש קראי דפרשת שמות,

ומתרץ המהרש"א, ונראה דנסמך לכאן, שזכר בעצת נתחכמה לו שהיו בעצה זו אלו שלשה, ולכך אמר באותן ב' דברים **שזכרו באותה עצה** שהם האש והחרב, כדאיתא לעיל במה נדונם, נדונם באש, כתיב כי הנה ה' באש יבא, וכתוב כי באש ה' נשפט, בחרב, כתיב, ובחרבו את כל בשר, אלא בואו ונדונם במים, שכבר נשבע הקדוש ברוך הוא שאינו מביא מבול לעולם, בו נדונו,

דהיינו איוב ששתק, נידון ביסורי אש כמ"ש אש אלהים נפלה גוי' גם השחין מטבע אש הוא,

ובלעם שיעץ להרע נידון בחרב כדמייתי לעיל מקרא דבלעם וחרבו שלופה בידו כמ"ש לעיל,

ויתרו שברח זכו בניו כו', ולפיכך נסמך לכאן, הגם שאינו מפרשת שמות, **עכ"ד המהרש"א**,

יש לעיין בדברי המהרש"א, דלמה היה צריך לדחוק דדרשה זו של שלשה היו באותה עצה הוא המשך הדרשה לפרשת שמות, מכיון והוזכר שם **אש וחרב**,

הרי המהרש"א בעצמו כתב בדברין שהבאנו לעיל, ששתי הדרשות, **קראן לו ויאכל לחם**, והדרש של **שלשה היו באותה עצה**, הם המשך אחד, ולא פליגי, א"כ הי"ל לומר שזהו המשך הדרשה של פרשת שמות, ובכך לבאר תמיהתו בסוטה י"א, שכתב, **לכאורה אין למאמר זה מקום כאן** דהכא מפרש קראי דפרשת שמות, **וצ"ע בדברי המהרש"א**.

*****

יט, מדוע לא יבער הסנה באיזה זכות ינצלו ישראל ביאור בדברי המהרש"א

כתיב (שמות ג' ג') "ויאמר משה אסרה נא ואראה את המראה הגדל הזה **מדוע לא יבער הסנה**, וירא ה' כי סר לראות ויקרא אליו אלקים מתוך הסנה ויאמר משה משה ויאמר

אבי בית רכב, וכתוב התם ובני קיני חתן משה עלו מעיר התמרים", וכו' ע"כ,

איתא בגמרא (סנהדרין ק"ו ע"א, סוטה י"א ע"א) **כתיב** (במדבר כ"ד כ"א) וירא את הקיני וישא משלו, אמר לו בלעם ליתרו, קיני, לא היית עמנו באותה עצה, של כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, ומי הושיבך אצל איתני עולם, והיינו דאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי סימאי, **שלשה היו באותה עצה**, אלו הן, בלעם איוב ויתרו. בלעם שיעץ - נהרג, איוב ששתק - נידון ביסורין, **ויתרו שברח - זכו בני בניו לישב בלשכת הגזית**, ע"כ,

כתב המהרש"א (סנהדרין ק"ד ע"א ד"ה בשכר קראן לו כו'), **תימה**, דהכא קאמר **דבשכר קראן לו וגו'** זכה יתרו שבני בניו ישבו בלשכת הגזית ולקמן בפרקין ובפ"ק דסוטה אמרינן ג' היו באותה עצה כו' **יתרו שברח זכו בניו לישב בלשכת הגזית כו'**

ואינו נראה דפליגי, דאם כן הי"ל לתלמודא לאתויי הני תרי מימרות כחדא ולמימר בהו דפליגי,

וי"ל, **דבשכר קראן לו וגו'**, לא זכה אלא שיהיו בניו **ראוין לבא בקהל** דומיא דמואב שבעונש זה, על דבר אשר לא קדמו וגו', נתרחקו מלבא בקהל,

והתם קאמר, **דבשכר שברח** ולא הסכים בעצה הרעה זכו בני בניו לישב בעצת סנהדרין,

וה"ק הכא דבשכר קראן לו וגו' זכה לבא בקהל, ועל ידי זה **בזכות אחר** דהיינו שלא הסכים לעצת פרעה **זכה לישב בלשכת הגזית**, ולולי זכות דהכא שהותר לבא בקהל לא היה אפשר לו לזכות לישב בלשכת הגזית, **עכ"ד המהרש"א**,

מבואר, דשתי מימרות אלו **חדא הם ולא פליגי**, דבשכר קראן לו ויאכל לחם, זכה לבוא בקהל, ואחר שזכה לבוא בקהל, נוסף לו **זכות אחר**, שלא הסכים לעצת בלעם וזכה לישב בלשכת הגזית,

יש לדעת למה דחק המהרש"א עצמו לתירוצו אחר בגמרא סוטה

איתא בגמרא (סוטה י"א ע"א) א"ר חייא בר אבא א"ר סימאי, שלשה היו באותה עצה: בלעם, ואיוב, ויתרו, בלעם שיעץ - נהרג, איוב

כ, כשראה משה הסנה בוער באש איך אמר מדוע לא יבער הסנה

כתיב (שמות ג' ב') "וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה וירא והנה הסנה בער באש והסנה איננו אכל",

"ויאמר משה אסרה נא ואראה את המראה הגדל הזה **מדוע לא יבער הסנה**", "וירא ה' כי סר לראות ויקרא אליו אלקים מתוך הסנה ויאמר משה ויאמר הנני",

יש להבין, איך אמרה תורה כי סר לראות **מדוע לא יבער הסנה**, והפסוק אומר וירא והנה הסנה בוער באש, היל"ל, מדוע הסנה איננו אוכל,

עוד יש להבין, כתיב, וירא מלאך ה', ואח"כ כתיב ויקרא אליו אלקים, ולא אמר מלאך ה',

וכבר הרגישו בדיוקים אלה ראשונים ואחרונים ונתנו חלקם בביאור הדברים,

ביאור הענין ע"י תכונות האש והמים

ג' מקומות בהם נראה ה' באש

ויש לבאר, בגי' מקומות מצינו נראה ה' באש, אצל אברהם אבינו שראה בירה דולקת ואמר לו הקב"ה אני בעל הבירה, בתחילת גאולת מצרים, למשה בסנה, ולכלל ישראל במתן תורה שנראה הקב"ה מתוך האש,

תכונת האש שכתבו הטבעיים

להבין זאת יש להביא את מה שכתבו הטבעיים, כי **טבע האש** הוא לעלות כלפי מעלה,

וטבע המים לרדת כלפי מטה, ואמרו הם, מכיוון ותולדת האש הוא מהחמה שנמצאת למעלה, לפיכך האש נוטה לחזר אחר מקורה שהיא השמש, ולכן עולה למעלה, ותולדת המים הם מהימים שנמצאים למטה, לפיכך נוטים המים אחר מקורם שלמטה, ע"כ,

מבואר, כי האש העולה למעלה, הוא הרצון להתקרב לשכינה, כמו שהיה אצל אברהם אבינו שנתקרב עי"כ, ובמתן תורה **כתיב** (דברים ד' י"א), וההר בער באש עד לב השמים,

הנני, ויאמר אנכי אלקי אביך, אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב",

איתא בגמרא (שבת ס"ז ע"א) אמר רבי יוחנן, לאשתא צמירתא וכו' (חולי שמחממת וקודחת את הגוף), **לימא**, "וירא מלאך ה' אליו" וכו', **ולימא**, "אסורה נא ואראה" וכו', **ולימא**, "וירא ה' כי סר לראות" וכו', ע"כ,

ביאר מהרש"א, (שבת ס"ז ע"א) באריכות, את ענין פסוקים אלו שיש לאומרם, **ובתוך דבריו כתב המהרש"א**,

ע"פ הדברים האלה יתפרשו דברי המאמר, **לפי שמראה זו שראה משה באש השכינה בסנה**, היא רמז למכות מצרים כמו שוירו ע"ז כמה כתובים,

והיו אז גם ישראל חולי הנפש שהיו שטופים בתועבות מצרים ולא היו ראויים להנצל מחולי הגופות שבאו על המצרים, כ"א למען שמו ובריתו עם האבות,

וע"כ היה משה מתמה, מדוע לא יבער הסנה, **דבאיזו זכות יצילם הקב"ה**, וירא ה' כי סר לראות בעין שכלו, מאיזה זכות ינצלו מן חולי ומכות המצריים, ויאמר, "אנכי" "אלקי אביך" דהיינו בזכות האבות ובזכות התורה שיקבלו, עכ"ל המהרש"א,

ביאור המהרש"א להרבות בזכותם של ישראל

יש לבאר, כי בודאי כשפירש המהרש"א כי מש"ר היה מתמה, מדוע לא יבער הסנה, **דבאיזו זכות יצילם הקב"ה**, לא נעלמו מעיני המהרש"א דברי חז"ל במדרשים (רבה שיר השירים פרשה ד' פסקה כ"ה ועוד), כי **בזכות ארבעה דברים נגאלו ישראל ממצרים**, שלא שינו את שמם, ולא שינו את לשונם, ולא אמרו לשון הרע, והיו גדורים, וגם מה שנאמר (מכילתא בשלח פרשה ג') כי **בזכות האמונה** קרע להם את הים,

אלא שבא המהרש"א לבאר כי משה היה מתמה, **כדי שהקב"ה יבוא לפרש זכותם של ישראל עוד**, ורצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם זכויות, והם זכות התורה וזכות אבות, ובכך הרבה בזכותם.

*****

מאותה משפחה, אמר לו לאו, חוץ ממני, אמר לו אם אני מלמדך דבר שאתה חי בו אתה למד, אמר לו הן,

אמר לו, אמור בכל יום שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, אמר לו, הס שלא להזכיר בשם ה', שלא לימדו אביו ואמו,

מיד הוציא יראתו מחיקו, ומחבקה ומנשקה, עד שנבקעה כריסו, ונפלה יראתו לארץ ונפל הוא עליה, לקיים מה שנאמר, "ונתתי פגריכם על פגרי גלוליתכם", ע"כ,

מבואר, כי דתם ויראתם היו מניחים בחיקם,

בכך אפשר לבאר, למה היה הקב"ה מביא המופת לפרעה ע"י הבא נא ידך בחיקך,

כדי לומר לפרעה, כי גם יראתו שבחיקו, לא תוכל לסייע בידו שלא להוציא את ישראל ממצרים.

*****

כב, כתוב צעקתם שמעתי ומשה אומר העודם חיים איך שומעים צעקה ממת

כתיב (שמות ד' י"ח), "וילך משה וישב אל יתר חתנו ויאמר לו אלכה נא ואשובה אל אחי אשר במצרים ואראה העודם חיים", ויאמר ה' אל משה במדין לך שוב מצרים, כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך"

איך אמר מש"ר ליתרו העודם חיים

והלא הכתוב צווח ואומר (שמות ג' ז'), ויאמר ה', "ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים, ואת צעקתם שמעתי מפני נגשיו כי ידעתי את מכאביו, ועתה הנה צעקת בני ישראל באה אלי וגם ראיתי את הלחץ אשר מצרים לחצים אתם", **א"כ איך אמר משה רבינו, ואראה העודם חיים**,

יש לבאר ע"ד אומרז"ל ארבעה חשובים מתים

אפשר לפרש, עפ"י מה שפרש"י על הכתוב (שמות ד' י"ט), כי מתו כל האנשים - מי הם דתן ואבירם, חיים היו, אלא שירדו מנכסיהם **והעני חשוב כמת** (כדאיתא בגמרא נדרים ס"ד),

כמ"ש רש"י מתוך הסנה, ולא אילן אחר, משום **עמו אנכי בצרה, והמהרש"א כתב**, (יובא להלן) שמראה זו שראה משה באש בסנה, היא רמז למכות מצרים, והיו אז גם ישראל חולי הנפש שהיו שטופים בתועבות מצרים,

וכך יש לבאר, כשנראה אליו מלאך ה', במדת הרחמים הוא בא לבשרו כי הגיע זמנם של ישראל להיגאל,

אך משה רבינו ראה שיש כאן אש ואין האש מעלה שלהבת להתקרב לשכינה,

ואז קרא אליו אלוקים שזו מדת הדין, לומר לו כי עם ישראל בצרה גדולה כדכתיב (שמות פרק ג), צעקתם שמעתי מפני נגשיו וידעתי את מכאביו, ועל כן אינם מיושבים להתקרב, ולכך מרמז הסנה שאינו **בוער כטבע האש**, ועל זה היה תמה מדוע **לא יבער הסנה** כטבע האש לעלות כלפי מעלה,

ובכך מבואר, א, שבתחילה בא מלאך ה' במדת רחמים, ואח"כ קרא לו האלוקים במדת הדין, ועוד תמיהתו של משה רבינו היתה למה אין כאן אש העולה כלפי מעלה, הרוצה להתקרב.

*****

כא, יראתו שבחיקו גם לא תצילנו ולכן אמר הבא נא ידך בחיקך

כתיב (שמות ד' ו'), "הבא נא ידך בחיקך, ויבא ידו בחיקו ויוצאה והנה ידו מצרעת כשלג",

איתא בגמרא, (עבודה זרה ב' ע"א) לעתיד לבא מביא הקדוש ברוך הוא ספר תורה ומניחו **בחיקו**, ואומר למי שעסק בה יבא ויטול שכרו, ע"כ,

כתב המהרש"א (עבודה זרה ב' ע"א מביא הקב"ה ספר תורה בחיקו), שבתחלה לא ידעו האומות כי ספר תורת משה הוא **בחיקו**, אבל כל אומה סבורה כי **דתה הוא**, ולכך מתקבצים כולם, כי לפי דעת כל אומה דתה הוא אמת, עכ"ל המהרש"א,

איתא בגמרא, (סנהדרין ס"ג ע"ב) אליהו הצדיק היה מחזר על תפוחי רעב שבירושלים, פעם אחת מצא תינוק שהיה תפוח ומוטל באשפה, אמר לו מאיזה משפחה אתה, אמר לו ממשפחה פלונית אני, אמר לו כלום נשתייר

כתיב (שמות ד' כ"ה) "ותקח צפורה צר ותכרת את ערלת בנה",

איתא בגמרא (מגילה י"ח ע"א), אמרי במערבא, **מילה בסלע משתוקא בתרין**,

איתא בגמרא (נדריס ל"ב ע"א), דרש רבי יהודה בר ביזנא, בשעה שנתרשל משה רבינו מן **המילה**, באו אף וחימה ובלעוהו ולא שיירו ממנו אלא רגליו, מיד, ותקח צפורה צור ותכרת את ערלת בנה, מיד, **וירף ממנו**,

באותה שעה ביקש משה רבינו להורגן, וכו' ע"כ,

מבואר, שכאשר לקחה צפורה צר למול את בנה, מיד **נשתתקו אף וחימה**,

לפי"ז יש לכווין הא **דאיתא בגמרא** (מגילה י"ח ע"א), אמרי במערבא, **מילה בסלע**, פירוש **המילה** שעשתה צפורה **בסלע** שהוא צור, **משתוקא בתרין**, **נשתתקו שתייהם**, כלומר אף וחימה, וזהו, **מילה בסלע משתוקא בתרין**,

*****

כו, תחת הסנה יבוא הנסה רמז לקבלת התורה ולמתנות שקיבלו בני"י

כתיב (שמות ג' ב') "וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה וירא והנה הסנה בער באש והסנה איננו אכל",

צריך לדעת, למה עשה ה' בתחילת השליחות לגאולתם, שנראה המלאך למשה בלבת אש,

וגם שנראה אליו מתוך שיח של קוצים שהוא **הסנה**,

מטרת הגאולה היתה קבלת התורה

יש לומר, כי רצה הקב"ה מיד בתחילת גאולתם לומר להם, את מטרת גאולתם, וגם את מתנתם בגאולתם,

כתיב (שמות ג' י"ב), בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, **מבואר**, כי מטרת יציאת בני ישראל ממצרים היתה **קבלת התורה**,

וזה מה שאמר משה רבינו ליתרו, ואראה העודם חיים, שאראה, איך אעשה כדי להחיותם שלא יהיו חשובים כמתים מהדחקות,

ובדרך הלצה אפשר

שמשה רבינו לא רצה לספר לחמיו יתרו את כל מה שדיבר לו הקב"ה, מפני שלשווער לא צריך לספר הכל.

*****

כד, למה למדו מיתרו דייקא ויאמר משה ליתרו לך לשלום שהנפטר מן החי יאמר לך לשלום

איתא בגמרא, (ברכות ס"ד ע"א), אמר רבי אבין הלוי, הנפטר מחברו אל יאמר לו לך **בשלום**, אלא לך **לשלום**, שהרי יתרו שאמר לו למשה (שמות ד' י"ח), "לך **לשלום**" עלה והצליח, דוד שאמר לו לאבשלום לך **בשלום** הלך ונתלה, ואמר רבי אבין הלוי הנפטר מן המת אל יאמר לו לך לשלום אלא לך **בשלום** שנאמר ואתה תבוא אל אבותיך בשלום, ע"כ,

ביאור ההבדל בין לשלום ובשלום

אמר החכם (קהלת פרק ז' א') "טוב שם משמן טוב ויום המות מיום הולדו", ביאור הדבר, כי האדם כל ימי חיותו מיום הולדו, צריך לעמול להשלים עצמו, וזהו לשלום,

אך כשמת והולך לבית עולמו באותה השלמה שהשלים עצמו בחייו, ואינו יכול להשלים עוד, והפירוש **בשלום** במה שהשלים עצמו, וזה ההבדל בין לשלום, ובשלום, ולכן הנפטר מן החי, יאמר לו לך לשלום, הנפטר מן המת יאמר לו לך **בשלום**,

בכך אפשר להבין למה לומדים דבר זה מיתרו דייקא, משום שיתרו שכל ימיו חיפש בחיפוש אחר חיפוש ואף ניסה בכל ע"ז שיש, עד שהגיע לאמת, וכך ביקש תמיד להשלים עצמו, ולכן ממנו יש ללמוד מהו לך לשלום, כלומר להשלים עצמך רק כשעודך חי. ולכן מיתרו למידים מהו לך לשלום,

*****

כה, מילה בסלע משתוקא בתרין מכון לותקח צפורה צר בדרך צחות

הסנה הינו שיח של קוצים, ובתחילת הגאולה נרמז כי שיח הקוצים יעלה למיני בשמים ביציאתם ממצרים,

וכך הוא הרמז, האותיות סרפד שהם קוצים, יהפוך לאותיות פרדס,

ובכך נרמז בתחילת הגאולה, כאשר היו עם ישראל מדוכים ביסורים נרמז להם כי הסרפד יהפוך לפרדס שיקבלו ביציאתם ממצרים.

*****

כז, מספר פה ומספר מילה מכוונים הוא מה שנאמר בספר יצירה

כתיב (שמות ד' י"א) ויאמר ה' אליו מי שם פה לאדם,

איתא בספר יצירה, כי ברית הלשון וברית המילה מכוונים,

אפשר לרמז ולומר, כי המה מכוונים גם במספרם, הגימטריא של ברית הלשון הוא מספר פ"ה, הגימטריא של מילה הוא 85, ובכך הרמז שברית הלשון וברית המילה מכוונים גם במספר.

*****

כח, תבן אין נתן לעבדיך ולבנים אומרים לנו עשו ביאור בצחות

כתיב (שמות ה' ט"ז), "תבן אין נתן לעבדיך ולבנים אומרים לנו עשו",

כתיב (ישעיה ו' י) "השמן לב העם הזה ואזניו הכבד ועיניו השע פן יראה בעיניו ובאזניו ישמע ולבבו יבין ושב ורפא לו",

כתב רש"י, ויבינו בלבם וישונו אלי, מבואר, שלחזור בתשובה צריך תבונה, כתיב (ישעיה פרק א), "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו", מבואר שהחזרה בתשובה הוא להלבין החטאים, וזהו שרמז הכתוב, "תבן אין נתן לעבדיך, ולבנים אמרים לנו עשו", אם לא ניתנה בנו תבונה, כיצד נלבין את חטאינו.

*****

וכדי לומר בתחילת הגאולה שהמטרה היא קבלת התורה, נראה המלאך למשה בלבת אש, כמו שהיה בקבלת התורה דכתיב "השמע עם קול אלקים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי"

רמז לדבר אותיות הסנה הם אותיות הנסה

וכדי לרמז כי מראה האש שבתוך הסנה היה רמז לקבלת התורה, הכתוב מוסיף לומר (נדברים ד' ל"ד) "או הנסה אלקים (שם ספק, קודש או חול) לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי במסת באתת ובמופתים ובמלחמה וביד חזקה ובזרוע נטויה ובמוראים גדלים ככל אשר עשה לכם ה' אלקיכם במצרים לעיניך",

באשר אותיות הסנה הם אותיות הנסה בכך מרומז, כי מיד בתחילת שליחותו של משה רצה הקב"ה לומר כי המטרה היא קבלת התורה, ולכן נראה מתוך האש כמו בקבלת התורה, ובאותיות הסנה הנסה,

המתנות שנתן הקב"ה לישראל ביציאת מצרים נמשלו לפרדס בשמים במקום הסרפד

כתיב (ישעיהו נ"ה י"ג), "תחת הנעצוץ יעלה ברוש ותחת הסרפד יעלה הדס"

כתיב (שיר השירים ד' י"ג), "שלחך פרדס רמונים עם פרי מגדים כפרים עם נרדים"

פירש רש"י כפרים עם נרדים - מיני בשמים הם, ואמרו ז"ל דביציאת מצרים דיבר הכתוב,

איתא במדרש (רבה שיר השירים פרשה ד פסקה כ"ו), ד"א שלחך פרדס רמונים, דמייה לפרדס רמונים, לישן בני נש הוא, מה שלח פלוני לארוסתיה, רמונים, ר' חנינא ור' סימון חד אמר היא הכניסה לו שלש עשרה והוא הכניס לה שלש עשרה היא הכניסה לו שלש עשרה,

מה שמפורש בואלה שמות (שמות כ"ה) וזאת התרומה זהב וכסף וגוי, והוא הכניס לה שלש עשרה, מה שמפורש ביחזקאל (יחזקאל ט"ז) ואלבישך רקמה וגוי, עכ"ל,

מבואר שהמתנות שקיבלו ישראל ביציאת מצרים הם מיני בשמים,

רמז בכתוב תחת הסרפד יעלה הדס

להערות הארות ולקבלת העלון
ניתן לפנות אל

"מכון פאר" רחוב חזון איש 2 בני ברק
פקס 03-6161555 נייד 0527-616166

דוא"ל y0527616166@gmail.com